

Materiál
na 5. rokovanie Obecného zastupiteľstva v Marianke
k bodu č. 21. Rôzne
konané dňa 7.12.2011

Názov

Projekt „Sandbersko-pajštúnsky geopark (SAPAG)“

Obsah

- **dôvodová správa**

Predmetom materiálu na rokovanie Obecného zastupiteľstva v Marianke je informácia o projekte Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ďalej ŠGÚDŠ) v Bratislave ohľadne projektu geologickej úlohy č. 10 11 „**Sandbersko – pajštúnsky geopark (SAPAG)**“. Projekt bol schválený Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) dňa 27. 6. 2011 a jeho realizácia je plánovaná do 31. 12. 2013.

Základným koncepčným dokumentom v oblasti zriaďovania geoparkov na Slovensku je **Koncepcia geoparkov SR**, schválená uznesením Vlády SR č. 740 z 15. 10. 2008, kde sa predpokladá zriaďovanie ďalších geoparkov a navrhuje sa systém ich trvalo udržateľného fungovania v národnej sieti geoparkov. Projekt v zmysle koncepcie ráta so zriadením geoparku aj v širšom okolí Bratislavy. Atraktivita územia je primárne daná veľmi pestrou geologickou stavbou na malom území, ktorej výsledkom sú rozmanité formy reliéfu v juhozápadnej časti Slovenska. Navyše je predmetný región súčasťou chránených krajinných oblastí Malé Karpaty a Záhorie. Územie má dobre vybudovanú turistickú infraštruktúru (sieť chodníkov, cyklotrás, ubytovacie a stravovacie možnosti a pod.) a vzhľadom na blízkosť metropoly Slovenska a malú vzdialenosť od okolitých krajín (Rakúsko, Maďarsko, Česko) je turisticky veľmi známe a navštevované.

Pod **geoparkom** (v zmysle medzinárodnej definície UNESCO) sa rozumie územie s určitým počtom **geologických lokalít** (geotopov) zvláštneho významu z hľadiska ich vedeckej kvality, jedinečnosti, estetickej príťažlivosti a výchovnej hodnoty. Lokality sú prezentované v závislosti od regiónu, geologickej histórie a procesov, ktoré ich formovali. Geoparky nezahŕňajú iba striktno geologickú náplň, ale aj významné **geomorfologické** (krajinotvorné), **montanistické** (banícke), **kultúrne a historické objekty**, ktoré komplexne vykresľujú dané územie pre geoturistické účely.

V úzkej odbornej súčinnosti s ŠGÚDŠ bol na území Slovenskej republiky v rokoch 2000-2006 ako prvý geopark vytvorený **Banskoštiavnický geopark**, prvý medzinárodný (slovensko – maďarský) **Novohradský geopark** (Novohrad - Nógrád geopark 2006 – 2010) a **Banskobystrický geopark** (2008 – 2010). Sandbersko – pajštúnsky geopark bude prvým realizovaným geoparkom na území západného Slovenska.

Ciele projektu:

- vybudovanie geoparku v dvoch prepojených oblastiach – Devínska Kobyla (**Sandberg**) a Prepadlé - oblasť Marianka, Borinka, Lozorno (**Pajštún**),
- hlavný výstup: **informačné panely; knižný sprievodca geoparkom s geologickou mapou v mierke 1: 25 000, interaktívne CD, informačné brožúry a letáky, webová stránka.**

Obec **Marianka**, vzhľadom na bohatú históriu nielen ako jedno z najstarších a najznámejších pútnických miest na Slovensku, má aj bohatú a v regióne výnimočnú **banícku históriu**, ktorú študuje montanistika. Pod týmto pojmom chápeme odborné štúdium všetkých aktivít spojených s vyhľadávaním, ťažbou a úpravou nerastných surovín, na ktoré je naviazané ďalšie množstvo súvisiacich technických a hospodárskych činností. V Marianke tieto aktivity boli v minulosti realizované a obec sa vďaka ťažbe a spracovaniu pokrývačských marianskych (mariatálskych) čiernych bridlíc najmä v 19. a začiatkom 20. storočia stala svetoznámu. To je aj jeden z dôvodov na zaradenie Marianky do aktivít budovania geoparku. Ďalším z dôvodov je poctivá a detailná práca členov Spolku Permon Marianka a Spolku pre montánny výskum, ktorí túto históriu roky odкрývajú a ich doterajšie výsledky sú aj nesmierne cenným materiálom pre odborné vedecké štúdium pracovníkov ŠGÚDŠ.

V rámci realizácie jedného z hlavných výstupov geoparku – **informačných panelov** je Marianka jedným z kľúčových miest, nakoľko tu sú artefakty historického baníctva ešte zachované v prezentovateľnej podobe. Ide napr. o zvyšok lomovej steny povrchového dobývania bridlice v tzv. Šifrovej jame a jediná zachovanú štôľňu na podzemnú ťažbu bridlice v oblasti a na Slovensku – Bridlicovú baňu v Marianskom údolí. Z geologického hľadiska sú odkryvy (horninové výchozy) marianskych bridlíc pre odbornú, ale aj laickú verejnosť v rámci exkurzií najlepšie študovateľné práve v Marianke. Cieľom zaradenia lokality do geoparku je medializácia a teda aj záchrana týchto artefaktov pred úplným zánikom.

ŠGÚDŠ chce preto v úzkej súčinnosti s obcou a spomenutými spolkami umiestniť **jednu až dve** informačné tabule s odborným turisticko – informačným obsahom o opisovanej lokalite (geológia marianskych bridlíc s opisom ich geologickej pozície, zloženia, veku a nálezov skamenelín (fosílií); história ťažby a spracovania pokrývačských bridlíc).

V prípade schválenia obcou umiestnenie panelov by bolo prispôsobené požiadavkám obce tak, aby informačné tabule boli súčasťou intravilánu obce na mieste, ktoré bude verejne prístupné, navštevované a nebude prekážať pri iných aktivitách. Podľa možnosti by tabuľa / tabule mali byť umiestnené priamo pri opisovanej lokalite, spresnenie by bolo až po návšteve konkrétnych miest.

- **ekonomické a ostatné zhodnotenie / len v prípade potreby /**

- finančné náklady na projekt a realizáciu informačných panelov sú zabezpečené z rozpočtu geologickej úlohy;
- zo strany obce nevzniknú pre prípravu a realizáciu projektu žiadne finančné náklady;
- rozmery, dizajn a použitý materiál na výrobu informačných panelov budú špecifikované po uzavretí celkového počtu panelov (aj na iných lokalitách geoparku);

Ďalšie náležitosti by boli obsahom zmluvnej dohody medzi zhotoviteľom (ŠGÚDŠ) a užívateľom (obec, iný subjekt), ktoré by obsahovali napr.:

- informačný panel / panely by po inštalácii boli bezodplatne odovzdané obci, prípadne iným subjektom, ktoré by sa následne starali o ich minimálnu údržbu (napr. kosenie trávy v blízkom okolí, odburinenie, menšie opravy a nátery);
- v prípade rozsiahlejšieho poškodenia obsahovej časti panelu by táto časť bola vymenená na náklady zhotoviteľa, o ostatné výmeny častí panelu (napr. rám a stojky) by sa postaral užívateľ;
- do obsahovej časti panelu by bolo možné umiestniť okrem loga geoparku a ŠGÚDŠ aj logá spolupracujúcich partnerov, obce, prípadne iného subjektu, ktorý

- by prevzal panely do užívania;
- v prípade umiestnenia drobnej reklamy na informačný panel by časť nákladov na výrobu a inštaláciu panela hradil reklamný partner.

- **návrh na uznesenie**

Obecné zastupiteľstvo v Marianke

b e r i e n a v e d o m i e

informáciu o projekte „Sandbersko-pajštúnskeho geoparku (SAPAG)“

Obecné zastupiteľstvo v Marianke

s ú h l a s í

so vstupom obce Marianka do projektu „Sandbersko-pajštúnskeho geoparku (SAPAG)“

Obecné zastupiteľstvo v Marianke

s ú h l a s í

s použitím erbu obce Marianka v propagačno-informačných materiáloch projektu

Prílohy: počet/ počet strán /listov/: 10 (výťah z projektu geologickej úlohy)

Spracoval: RNDr. Ján Madarás, PhD., Štátny geologický ústav Dionýza Štúra v Bratislave, vedúci projektu – zodpovedný riešiteľ geologickej úlohy

Predkladá na rokovaní: RNDr. Ján Madarás, PhD.